

Landschapsbeheerplan Lierdal Malden-Zuid 2024-2031

Geactualiseerd op 14 januari 2025, Tom van Weert

Lierdal Malden Zuid: Sociale burgerinitiatieven komen samen in een aantrekkelijk gebied

Lierdal Malden-Zuid

Bijna vijftien jaar geleden was het Lierdal Malden-Zuid een versnipperd gebied, kleine weilandjes die met prikkeldraad van elkaar gescheiden waren. Een doorn in het oog van een aantal buurtbewoners. Zij begonnen het burgerinitiatief “Samen doen maakt mooi en groen”. Het verwijderen van prikkeldraad, aanleggen van struinpaden omzoomd met heggen en planten van een openbare boomgaard waren de eerste stappen op weg naar meer biodiversiteit en ruimte voor kleinschalige recreatie. Door de herinrichting van de Dravik met zijn monumentale notenboom als groene long steekt het Lierdal nu ook de wijk Maldensveld in.

Het Lierdal verbindt mensen

De openheid van het gebied heeft grote aantrekkingskracht op mensen. Regelmatig helpt een groep enthousiaste vrijwilligers bij het beheer van het gebied, bijvoorbeeld door het handmatig verwijderen van Jacobskruiskruid, een woekerende plant die giftig is voor vee wanneer het in het hooi terecht komt.

Er sluiten steeds meer vrijwilligers aan, samen werken in de buitenlucht om de omgeving te verfraaien geeft ontspanning en energie. Tijdens Burendag komen steeds nieuwe inwoners, op zoek zijn naar de verbinding die het Lierdal biedt. Er is een bloemenlint aangelegd langs de Lierseweg, vele fietsers en wandelaars kunnen er het komende jaar genieten van de bloemenpracht.

In de gemeente Heumen zijn diverse initiatieven tegen eenzaamheid en armoede. Een aantal van deze initiatieven vinden hun oorsprong in het Lierdal: Op vrijdag wordt de distributie van de Heumens voedselbank georganiseerd vanuit de kantine van VCM. Maandelijks wordt daar ook het zogenaamde “Buurtsoepie” georganiseerd. Een groep vrijwilligers uit de gemeente kookt dan een gezonde lunch

met soep, tegen een kleine vergoeding mogen mensen uit de gemeente komen eten. Dit laagdrempelige initiatief blijkt te voorzien in een behoefte, de groep bezoekers groeit snel, onlangs is besloten om het aanbod uit te breiden met een spelletjesmiddag. Spelletjes doen onder het genot van kop koffie en iets lekkers, een mooie wandeling door het gebied als afsluiting.

Dat de inwoners van Malden zich verbonden voelen bij het Lierdal bleek aflopen jaar toen de gemeente een informatieavond organiseerde over de mogelijke aanleg van een wadi in het Lierdal en de herinrichting van de Dravik. De avond werd zeer goed bezocht, er waren rond de 35 mensen aanwezig. Zij gaven, op een positieve manier, blijk van hun betrokkenheid bij de Dravik met de monumentale notenboom en het Lierdal Malden-Zuid als groene long.

Het Lierdal verbindt boer en burgers

De zwaar bemeste weilandjes van weleer zijn veranderd in kruidenrijk grasland waar een kudde Blonde d' Aquitaine koeien graast. De koeien zijn van de biologische boer Stan (29) die sinds vijf jaar actief is in het Lierdal. Boer Stan combineert kleinschaligheid met een natuurlijke manier van werken. De liefde voor de dieren staat hierbij centraal. Stan: "Mijn vleeskoeien eten van het land, krachtvoer komt er niet aan te pas. De weides worden natuurlijk bemest, koeienmest verbetert de kwaliteit van de grond. We gebruiken geen gewasbestrijdingsmiddelen waardoor de kwaliteit van het grondwater goed blijft. Mijn koeien leven in kuddes samen met hun kalveren en de stier. Dat de koeien geen brokken krijgen maar gras, is niet alleen lekker voor de koeien, maar je proeft het ook terug in het vlees. Dit is een gezonde manier van biologische veehouderij in nauwe verbinding met de inwoners van Malden. Vorig jaar werd hier in de wei een kalfje geboren, de mensen kwamen naar buiten om te genieten van het wonder van de geboorte van dit nieuwe leven".

Het Lierdal verbindt mens en dier

Paarden vormen ook een verbindende factor. De manege van rijvereniging VCM zorgt voor stalling, de paarden grazen op de kruidenrijke weides. Vanuit stichting CAP (Centra voor Aangepast Paarden) komt wekelijks een groep mensen met een beperking helpen bij de verzorging van de paarden. In het najaar vindt het Special Ride Weekend plaats, een kleinschalig evenement voor mensen met en beperking die vanuit rijvereniging VCM een mooie rit door het Heumensoord rijden. Iedere ruiter krijgt een betrouwbaar therapiepaard en deskundige begeleiding vanuit Stichting CAP.

Rijvereniging VCM beschikt over een functionele kantine die door recreanten gebruikt kan worden. Sportgroepjes gebruiken de accommodatie als startpunt van hun hardloop-, fiets-, of wandelgroep. En de vrijwilligers van Samen Doen zijn er te gast op hun werkdagen.

Het Lierdal verbindt stuwwal en vennen

Inmiddels is een aaneengesloten groene verbindingszone ontstaan, een kampenlandschap waarin koeien en paarden grazen. Voor de natuur is volop ruimte: een boomgaard, een insectenhotel en diverse nestkasten zorgen voor een aantrekkelijk leefgebied voor dieren. Diverse schaduwbomen bieden verkoeling in de zomer.

Gelegen tussen de stuwwal en de Hatertse en Overasseltse vennen vormt het Lierdal, samen met de landgoederen Kleine Lier en Lage Lier, een belangrijke verbindingszone en biodiversiteits-corridor. Het gebied verbindt tevens het Dassencompensatie-gebied Sluisweg met het Heumensoord.

Het Lierdal verbindt mensen, planten en dieren

Planten, dieren en mensen gaan in het Lierdal in harmonie samen. Inwoners van Malden wandelen door de zandwegen en struinpaden, kinderen genieten van een speurtocht over het recent aangelegde kabouterpad. Fietzers vinden er een rustpunt met uitzicht op Lierdal en landgoed Lage Lier. De rust en de schoonheid van het landschap wordt gewaardeerd. En het beheer van het landschap brengt boer, vrijwilligers en burgers samen. Tijd en rust voor de natuur zijn nu nodig om deze waardevolle verbinding te behouden. De natuur groeit, biodiversiteit neemt toe, bijen, vogels en andere dieren vestigen zich. Door het beheer op deze manier voort te zetten zal het Lierdal tijd krijgen om verder te ontwikkelen en tot volle bloei te komen. Het motto: Samen Doen maakt Mooi en Groen blijkt na 10 jaar actueler dan ooit.

Stakeholders

- Gemeente Heumen, *grondeigenaar*; portefeuillehouder: wethouder Pepijn Baneke
- Stan Bruijsten Vleesvee, *agrarisch, biologisch grondgebruik*
- Stichting Centra voor Aangepast Paardrijden (CAP), *paardrijden voor gehandicapten*
- Rijvereniging VCM, *recreatieve paardensport*
- Burgerinitiatief Samen Doen maakt Mooi en Groen, *landschapsverbetering en verbetering recreatieve toegankelijkheid*
- Vereniging Bos en Kuil, *pleitbezorger open en aantrekkelijk landschap*

Gezamenlijke doelstelling

Bovengenoemde stakeholders dragen in samenwerking bij aan een gezamenlijke doelstelling:

Vormgeven en in stand houden van een groen, recreatief aantrekkelijk gebied verbonden met de wijk Maldensveld. Activiteiten in het gebied nodigen uit tot verbinding tussen gebruikers, wijkbewoners, aanwonenden en recreanten. Het totale gebied is toegankelijk over zandwegen (Lierseweg, Bovendorpseweg) en aangelegde struinpaden (Boswegpad, Eerste Liersedwarspad, Vuurvogeldwarspad).

De stakeholders dragen in overleg bij aan de groene uitstraling. Vergroting van biodiversiteit is daarbij belangrijke randvoorwaarde. Het gebruik bestaat uit kruidenrijk grasland met vee, omzoomd door heggen waarin kleine dieren, insecten en vogels beschutting vinden. In de weides zijn schaduwbomen voor het vee. Verder is er een boomgaard met plukfruit en twee picknicktafels.

Landschapsbeheergebied

Gronden, per 1 januari 2024 in gemeentelijke bezit, liggen in het Lierdal ten zuiden van Malden. De gronden liggen in een gebied begrensd door Rijksweg, Lierseweg, Bosweg en Bovendorpseweg. Het gebied omvat gronden die agrarisch gebruikt worden, het terrein van rijvereniging VCM, landschapselementen, struinpaden en zandwegen.

Het gaat om het terrein van rijvereniging VCM dat gebruikt wordt voor stalling van paarden en recreatieve paardensport. En verder percelen met agrarisch gebruik. Op de tekening hiervoor zijn dit de percelen 1, 2, 3, 4. En verder percelen aan de zuidzijde van de Bovendorpseweg in de overzichtstekening aangeduid met 5, 6 en 7. Het totaal van de gronden 1 t/m 7 duiden wij aan met 'Lierdal Malden-Zuid'.

Agrarisch grondgebruik

Perceel 1 Boomgaard

Dit perceel wordt niet bemest. Het wordt verdeeld in drie stukken: middendeel, noorddeel en zuiddeel die afwisselend wel of niet gemaaid worden. Rond de picknicktafels wordt met de weidemaaiër en met de hand gemaaid. Daarnaast worden er wandelpaden gemaaid en onderhouden. Die paden kunnen ieder jaar een ander patroon hebben (sinusbeheer).

In de boomgaard is een schraal stuk grond zodanig ingericht dat zich er bodemnesten van aarthommels en aardbijen kunnen vestigen (bijenheuvel). Rondom zijn waardbloemen ingezaaid en waardplanten geplant.

Percelen 2 tot en met 6

Dit zijn kruidenrijke weides die worden bemest met stalmest en/of bokashi. Verder wordt een snede gemaaid en afgevoerd.

Paarden of koeien worden er geweid.

Op percelen 5 en 6 is het beheersen van Jacobskruiskruid belangrijk, omdat dit makkelijker zal groeien door de schrale omstandigheden. Het kruid tijdig eruit trekken is hiervoor belangrijk. Vrijwilligers van Samen doen en van Stichting CAP zorgen ervoor dat de percelen vrij blijven van Jacobskruiskruid.

Perceel 6

In dit perceel ligt een struinpada van ongeveer 95 meter waarlangs in 2025 twee gemengde heggen geplant zijn. Het pad loopt dood op een bezinningsplek met een fraaie, rustieke bank, een grote kei en een schaduwboom (Witte Moerbei) afgeschermd door nieuw geplante heggen. Iets verder is langs het bedrijventerrein van Fleuren een strook in 2025 ingeplant als bossingel met gevarieerde bomen en struiken.

Perceel 6 is in 2025 eenmaal gemaaid. Beweiding met koeien is erg omslachtig vanwege de kleine oppervlakte. Er wordt daarom gezocht naar een andere invulling. In samenspraak met Stichting Landschapsbeheer Gelderland onderzoekt Samen Doen maakt Mooi en Groen een vogelvriendelijke, biodiversiteit verhogende invulling van deze weide. Aandachtspunt hierbij is de haalbaarheid van het jaarlijkse beheer door de vrijwilligers van Samen Doen.

Perceel 7 aan het Maas-Waal pad

Dit perceel wordt niet bemest en begraaasd door paarden. Door deze manier van beheren wordt een schraler grasland gecreëerd met meer bloemen/kruiden waardoor dit i.c.m. de heg en notenbomen tot een mooi beeld voor het fietsverkeer zal zorgen.

Paarden VCM en CAP

De paarden in de stalling van VCM worden geweid in de graslanden in het Lierdal Malden-Zuid.

In enkele schoolvakanties worden enkele graslanden in het Lierdal gebruikt om de paarden van CAP onder te brengen. De maneges waar deze paarden normaal gesproken verblijven, sluiten in die tijd (om de beurt) voor één week/enkele weken,

en de paarden krijgen dan ook rust. Hieronder een overzicht wanneer, hoelang en hoeveel paarden er zullen komen.

Het gaat over 18 paarden. Deze komen op de volgende momenten:

Herfstvakantie	1 week	9 paarden
Kerstvakantie	2 weken	18 paarden

Ontbreken van schuilgelegenheid in de weides is jammer. Daarom is het goed dat er bomen in Perceel 6 worden geplant. Een kleine overkapping, passend in het landschap, zou een wens zijn.

Aanpassingen

Aanpassingen op bovenstaande kunnen in onderling overleg worden afgesproken.

Beheerskosten landschapselementen en struinpaden

In beheer bij Samen Doen

De vrijwilligers van Samen Doen maakt Mooi en Groen beheren:

- Een hoogstamboomgaard van 36 fruitbomen, een bankje en 2 picknicktafels
- Een bezinningsplek (Patrijzenhoekje) met een bankje, een heg voor beslotenheid en een witte moerbeiboom voor de schaduw
- Een bijenheuvel met rondom bijenvriendelijke aanplant van 50 m²
- ± 1700 meter (gelegde) knip- en scheerheg
- ± 300 meter struweelheg langs Eerste Liersedwarspad
- ± 400 meter struweel langs het terrein van rijvereniging VCM
- ± 100 meter struweel als afscherming van een bedrijventerrein
- 5 struinpaden, ± 600 meter
- Rond de 90 solitaire bomen
- 15 nestkastjes
- 2 steenuilenkasten
- Een egelhotel
- Een insectenhotel
- Een kabouterpad van ongeveer 3 km lengte
- Een houtril van gestapeld snoeihout
- Informatiekast
- Website lierdalhagen.nl

Onderhoud heggen

Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Ze komen overal voor, maar zijn vooral te vinden rondom boomgaarden bij boerderijen. In het Maasheggengebied is de knip- en scheerheg (die daar veelal gevlochten wordt) een karakteristiek element in het landelijk gebied. Knip- en scheerheggen zijn van belang voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedgebied voor struweelvogelsoorten als braamsluiper en kneu en als leefgebied voor vele soorten insecten en daarmee weer als voedselgebied voor vleermuizen.

In het Lierdal ten zuiden van Malden gaat het voor het grootste deel over recent aangeplante (c.q. aan te planten) heggen. De heggen worden op ongeveer 1.20 meter hoogte gehouden door jaarlijks 2 maal knippen en afvoeren snoeisels, en door het buigen van uitgegroeide heggscheuten.

Onderhoud struweel

Struweelonderhoud wordt meestal berekend per oppervlak in m². Eens in de 5 jaar afzetten is de standaard, wat dus betekent dat je van ieder struweel (heg) per jaar een vijfde deel moet afzetten zodat je nooit het hele struweel in een keer weghaalt. Verder heeft een z.g. struweelheg intensiever beheer nodig dan een struweel, omdat deze minimaal een keer per jaar aan één zijde geknipt moet worden om bijvoorbeeld overhangen bij paden te voorkomen.

Onderhoud struinpaden

Het *Vuurvogeldwarspad* wordt 2 maal per jaar langs beide zijden geknipt. Door het drukke gebruik moeten houtsnippers op pad regelmatig worden aangevuld. Er wordt vanuit gegaan dat de snippers geleverd kunnen worden via de gemeente Heumen.

Het *Eerste Liersedwarspad* wordt 2 maal per jaar langs beide zijden geknipt. Door het drukke gebruik moeten houtsnippers op pad regelmatig worden aangevuld. Er wordt vanuit gegaan dat de snippers geleverd kunnen worden via de gemeente Heumen.

Het *Bospad* wordt vrij gehouden van overgroei en geregeld voorzien van nieuwe snippers.

Beheer van de zandwegen

Bovendorpseweg en Lierseweg worden beheerd door de gemeente Heumen.

Boomgaard: Kosten inhuur professional

Twee maal per jaar (voor de bloei van appelbomen en perenbomen; na de bloei van pruimenbomen en kersenbomen) is inhuur van een professional nodig die de snoei van de fruitbomen en solitaire bomen begeleid. En die ook het benodigde materieel (ladders etc.) en veiligheidsmaterialen verzorgt.

Kosten werkdagen vrijwilligers

Vrijwilligers van Samen Doen werken in voorjaar en najaar 2 tot 3 zaterdagen aan ontwikkeling en beheer van de landschapselementen. Rijvereniging VCM stelt zijn kantine daarvoor als uitvalsbasis beschikbaar.

Verder maakt Samen Doen kosten voor koffie/thee, een eenvoudige lunch en een drankje na afloop van het werk.

Onderhoudskosten aanwezig gereedschap

Dit betreft onderhoud aan:

- een gemotoriseerde (benzinemotor) bosmaaier/heggenschaar,
- een gemotoriseerde (benzinemotor) weidemaaiër
- klein gereedschap, zoals zaagjes, veiligheidsbrillen, lashandschoenen,....

Verbruikskosten gereedschap

Ook buiten de werkzaterdagen gebruiken vrijwilligers van Samen Doen de weidemaaiër en de bosmaaier/heggenschaar voor onderhoud van boomgaard en heggen. Deze apparaten gebruiken brandstof (Aspen).

Bijdrage gemeente Heumen in beheerkosten

De kosten van het beheer worden door de gemeente Heumen vergoed. De vergoeding vindt plaats vanuit het landschapsbudget op grond van ingediende facturen. Vereniging Bos en Kuil staat garant voor de financiële verantwoording van de uitgaven voor beheer.

Bijdrage gemeente Heumen in inrichtingskosten

Jaarlijks worden te verwachte kosten voor landschapsinrichting besproken en de hoogte van de vergoeding met de gemeente afgesproken. De vergoeding vindt plaats vanuit het landschapsbudget op grond van ingediende facturen. Vereniging Bos en Kuil staat garant voor de financiële verantwoording van de uitgaven voor beheer.

Landschapsbeheerplan Lierdal Malden-Zuid	1
2024-2031	1
Lierdal Malden Zuid:.....	1
Sociale burgerinitiatieven komen samen in een aantrekkelijk gebied	1
Lierdal Malden-Zuid	1
Het Lierdal verbindt mensen.....	1
Het Lierdal verbindt boer en burgers	2
Het Lierdal verbindt mens en dier.....	2
Het Lierdal verbindt stuwwal en vennen	3
Het Lierdal verbindt mensen, planten en dieren	3
Stakeholders	3
Gezamenlijke doelstelling	4
Landschapsbeheergebied	4
Overzicht percelen Lierdal Malden-Zuid.....	5
Landschapsbeheergebied	5
Agrarisch grondgebruik	6
Perceel 1 Boomgaard.....	6
Percelen 2 tot en met 6	6
Perceel 6	6
Perceel 7 aan het Maas-Waal pad	6
Paarden VCM en CAP	6
Aanpassingen	7
Beheerskosten landschapselementen en struinpaden.....	7
In beheer bij Samen Doen.....	7
Onderhoud heggen.....	7
Onderhoud struweel	8
Onderhoud struinpaden.....	8
Beheer van de zandwegen.....	8
Boomgaard: Kosten inhuur professional.....	8
Kosten werkdagen vrijwilligers	9
Onderhoudskosten aanwezig gereedschap	9
Verbruikskosten gereedschap	9
Bijdrage gemeente Heumen in beheerkosten	9
Bijdrage gemeente Heumen in inrichtingskosten	9